

OSLOMET

NASJONALT SENTER FOR FLERKULTURELL OPPLÆRING

Foreldresamarbeid og involvering av foreldre i barnehagens og skolens aktiviteter

Sigrun Aamodt

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Den flerkulturelle barnehagen og skolen

Kulturelt og språklig mangfold blant barn, elever, foreldre og lærere er en normalt tilstand. I en flerkulturell barnehage og skole bør alle oppleve:

- Synliggjøring og inkludering av kultur og språk
- Like muligheter til faglig og sosial vekst
- Gjenkjennelse og anerkjennelse

Nyankomne barns viktigste ressurser (Bunar 2017)

- Ambisjoner
- Resiliens
- Tidligere kunnskaper og erfaringer
- Morsmål

Hva er viktig for at nyankomne elever skal oppnå framgang i skolen

- Få støtte utfra individuelle forutsetninger og behov
- Lære seg svensk og få karakterer i alle fag
- Beholder og utvikler sitt morsmål
- Utvikle sosiale relasjoner med jevnaldrende
- Har oppholdstillatelse og **STØTTENDE FAMILIE**

Hva viser forskning om betydningen av foreldreinvolvering i barns skoleprestasjoner?

- "At-home-good-parenting" – positiv innvirkning på skoleprestasjoner (Desforges 2003)
- Det direkte samarbeidet med skolen har stor betydning på barnas læring og trivsel. Foreldres positive holdninger til skole og engasjement i opplæringen bidrar til
 - bedre læringsmiljø
 - motivasjon for læring
 - bedre læringsresultater (Nordahl 2007)
- Når samarbeidet mellom skole og hjem fungerer, har det positiv innvirkning på foreldre og barn – og også lærere, skolen og lokalsamfunnet (Bouakaz 2010)

Hva mener foreldrene og hva mener skolen?

- Bouakaz 2007:
 - Foreldrene snakker om mangel på kunnskap om skolesystemet og viser stor vilje til å lære for å nærme seg skolen og muligheten til å hjelpe sine barn
 - Lærerne snakker om ulike hindringer, som foreldrenes manglende språkkompetanse samt kulturelle og religiøse faktorer
- Holm 2011:
 - De fleste foreldre mener det er viktig å ha kontakt med skolen
 - Særlig mødre er aktive i å støtte barna i skolearbeidet
 - Lærernes personlige egenskaper er avgjørende for samarbeidet
 - Skolen som institusjon/ledelsen motiverer ikke lærerne godt nok til innsats i skole-hjemsamarbeidet

Ulike former for foreldresamarbeid

Informasjon, dialog og drøftinger og medbestemmelse (Nordahl 2007)

- Informasjon på mange språk og på mange måter
 - Skriftlig og muntlig om rutiner regler, ulike fag
<http://www.vm.larvikgs.no/index.php?pageID=82>
 - Dialog på mange språk
 - Er likeverdighet mulig når utviklingssamtaler og uformelle samtaler foregår på et språk den ene parten ikke behersker
 - Drøftinger og medbestemmelse med utgangspunkt i forskjellige tradisjoner
 - Reelt samarbeid mellom likeverdige deltakere
 - Dialog rundt den pedagogiske praksisen og elevenes læringsmiljø
 - Tospråklige lærere er nøkkelpersoner
- <http://www.tolkeportalen.no/>

Familielæring

er et samlebegrep for lærings situasjoner der flere generasjoner deltar og lærer sammen

Gjennom ulike familielæringstiltak kan barnehagen og skolen bidra til å:

- etablere kontakt mellom foreldre og grupper i nærmiljøet.
- skape en situasjon og et miljø som oppmuntrer foreldre til å arbeide sammen med sine barn.
- sette fokus på at foreldre og andre omsorgspersoner har ulike kompetanser og kan være viktige samarbeidspartnere i læringsarbeidet.

- Åpne barnehager
- Voksenopplæringen
- Bibliotek
 - Lesestunder
 - Rollespill
 - Bokutstillinger
 - Lage bøker med egne barn
- Museer
 - Utforske med egne barn
 - Lage utstillinger etter aktivitetene

Utvikle rutiner og praksis for foreldresamarbeid som også ivaretar minoritetsspråklige foreldre

- Hvorfor utvikle modeller for samarbeid med spesielt fokus på å involvere minoritetsspråklige foreldre?
 - frafall i videregående opplæring
 - mindre hjelp med lekser
 - mindre aktive i skolens råd og utvalg
 - ulik kjennskap til skolesystem og innhold
 - ulike erfaringer og forventninger
- Myndiggjøring gjennom deltakelse

Lekser og hjemmearbeid

- Hvorfor lekser?
- Hva skal innholdet være?
- Skal alle ha lik lekse?
- Hvor lenge skal man arbeide med lekser?
- Foreldreinvolvering
- Lekser kan:
 - være et fruktbart samarbeide mellom hjem og skole
 - bidra til at elevene lykkes
 - bidra til å gi foreldre innsikt i skolearbeid og egne barns utvikling og behov for støtte

Alle må ha mulighet til å mestre oppgavene som gis

Språk og kommunikasjon

- Grunnvilkår for elevenes læring
- Foreldrene skal
 - forstå hva barna skal lære
 - at barna lærer ved å sette ord på og kommunisere
 - at de er en ressurs for sine barn

Hvordan bidra til at alle foreldre kan være involvert i barnas opplæring og skolegang

- Kommunisere på flere språk
 - *Språkhomogene foreldremøter* for de største språkgruppene på skolen
 - Som formøter eller i tillegg til ordinære møter
 - Deler av møtet kan foregå i språkhomogene grupper. Diskusjoner ledes av tospråklige lærere eller foreldre
 - Viktig at alle foreldre i en klasse inkluderes i et foreldrefelleskap
- Invitere foreldre til å delta aktivt i opplæringssituasjoner med barna
- Utvikle IKT og bruk av digitale ressurser som verktøy i samarbeidet
 - IKT og digitale læringsplattformer er gode hjelpemidler i kommunikasjonen
 - Digitale undervisningsopplegg og digitale klasserom gir muligheter til samarbeid mellom lærerne og med hjemmene

- En mottaksskole

- Ulike kurs for foreldre
- Veiledet lesing med foreldre og elever
- Eventyruke på biblioteket
- Språkhomogene samlinger med ulike aktiviteter

<http://nafo.oslomet.no/fag/filmer/skole-hjem-samarbeid-i-grunnskolen/>

- Positive effekter

- Foreldre blir kjent med innhold i skolen, personale, andre foreldre, andre barn
- Foreldre ser egne barn i aktiviteter på skolen
- Skolens personale blir bedre kjent med foreldre og elever, og ser flere sider og ressurser hos elevene når de benytter morsmålet og er sammen med foreldrene

Planleggings skjemaer kan bidra til å strukturere og synliggjøre innenfor hvilke fag og innhold foreldrene kan trekkes med og bidra

Undervisningens innhold	Mål for faget	Språklige mål	Tiltak/handling Hvordan kan foreldrene støtte og i hva?	Evaluering
Matematikk/ desimaltall	<p>Felles mål: Kjenne til: - bruk av desimaltall og brøk fra hverdagssituasjoner</p> <p>Mål for undervisningen: - kunne plassere desimaltall i forhold til hverandre på en tallinje</p>	<p>Kjenne og gjøre bruk av fagordene desimaltall og hele tall Kan gi eksempler på hvorfor og når det brukes desimaltall</p>	<p>Oppgave: Undersøk sammen med din familie: - lengden på fem forskjellige ting hjemme - skriv desimaltallene i rekkefølge -snakk med familien din om når dere bruker desimaltall</p>	<p>Muntlig: Kan gi eksempler fra hverdagen på hvorfor og når desimaltall brukes. Skriftlig: Kan plassere desimaltall i forhold til hverandre på en tallinje. Kan plassere desimaltall under hverandre ved utregning</p>

Barn i asylsøkerfasen

- Barn som bor i asylmottak, skiller seg fra andre barn når det gjelder
 - bekymringer, stress, emosjonelle problemer
- En mest mulig normalisert hverdag, kan minske stressfaktorene
 - Barnehage, skole og fritidsaktiviteter er sentrale bidrag til at barna igjen kan oppleve «normale» barne- og ungdomsliv
- Samarbeid med foresatte til enslige mindreårige
 - Barn under 15 år får plass i statlige eller private omsorgssentre (BUP)*
 - De ansatte følger med på fritidsaktiviteter, foreldremøter osv.
 - Skolene må avklare hvem de skal kontakte og ha samtaler med
 - Barn i asylsøkerfasen får oppnevnt statlig representant som skal sikre at barnas rettigheter ivaretas
 - Når barna får innvilget opphold, får de oppnevnt en verge
 - Avgjørelser om fritak fra fag, spesialundervisning osv. skal tas opp med vergen
 - På det første møtet med skolen bør både vergen og kontakt på omsorgssenteret inviteres
 - UDI har ansvaret for enslige mindreårige mellom 15 og 18 år*
 - De får plass i egne mottak for mindreårige eller i ordinære mottak
 - Ikke den samme oppfølgingen som i omsorgssentre, men alle mottak har barnefaglig ansvarlige

Synliggjøring av mangfold i barnehagen

Synliggjøring av språkmangfold i barnehagen

Foreldre som ressurs i barnehagens arbeid - eksempler fra praksis

<http://nafo.oslomet.no/fag/filmer/foreldresamarbeid-i-barnehagen/>

Utvikle ressurser

- NAFOs hjemmeside <http://nafo.oslomet.no/>
- Tema morsmål <http://www.morsmal.no/no/>
- Skolekassa <https://skolekassa.no/>
- Lumbrikus <https://lumbrikus.no/>
- Fleksibel opplæring

<http://nafo.oslomet.no/om-nafo/nafos-prosjekter/fleksibel-opplaering/>

Litteratur

- Lunde, M. og Aamodt, S. (red.) 2017: *Inkluderende og flerspråklig opplæring*. Fagbokforlaget. Bergen.
- Giæver, Katrine 2014: *Inkluderende språkfelleskap i barnehagen*. Fagbokforlaget. Bergen.
- Aamodt, S. og Hauge, A.M. 2013: *Snakk med oss. Samarbeid mellom foreldre, barnehage og skole i et flerkulturelt perspektiv*. Gyldendal akademisk. Oslo.
- Kofoed, U. 2010: *Forældresamarbejde med fokus på elevernes læring*. Akademisk forlag. København.
- Bouakaz, L. 2009: *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Studentlitteratur AB. Lund.
- Aamodt, S. og Hauge, A.M. (red.) 2008: *Familielæring og andre modeller innenfor flerkulturelt pedagogisk arbeid*. Universitetsforlaget. Oslo.
- Becher, Aslaug Andreassen 2006: *Flerstemmig mangfold: samarbeid med minoritetsforeldre*. Fagbokforlaget. Bergen.